

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบำบัดและลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของ
เยาวชนติดยาเสพติด : กรณีศึกษา วัดโนนสูงวนาราม ตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ
จังหวัดศรีสะเกษ

พระอธิการสุพิศ ทรงจิตร

สุทัศน์ ประทุมแก้ว

พระกัญจน์ แสงรุ่ง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

E-mail : Wakdhumma@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา 1) เพื่อศึกษาปัจจัยและสาเหตุการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติดในสังคมไทยปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมและลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับเยาวชนติดยาเสพติดจังหวัดศรีสะเกษ 3) เพื่อเสนอแนวทางประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมและการลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำและกระบวนการบำบัดยาเสพติดของเยาวชนติดยาเสพติด กรณีศึกษา วัดโนนสูงวนาราม ตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีวิธีวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงเอกสารและเชิงคุณภาพรวบรวมโดยการวิจัยเอกสาร การวิจัยภาคสนาม การสัมภาษณ์เชิงลึก มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้นจำนวน 15 รูป/คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยและสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติดในสังคมไทยปัจจุบันเกิดจากสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง เช่น อิทธิพลจากเพื่อน ปัญหาครอบครัว ปัญหาของตัวเอง ช่วงเวลาที่เกิดภาวะเครียด ค่านิยมที่ผิดเกี่ยวกับการใช้สารเสพติด และสื่อต่างๆ ที่ส่งผลในปัจจุบัน 2) หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบำบัดและลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติด ดำเนินการโดยใช้หลักพุทธธรรมมาเป็นแนวทางในลดปัญหาเพื่อให้ผู้กระทำผิดซ้ำได้รู้จักโทษของยาเสพติด เช่น อบายมุข 6 หลักทศ 6 หลักคัมภีร์ในมงคล 38 ประการ เบญจศีลเบญจธรรม อริยสัจ 4 ฆราวาส 4 เป็นต้น 3) ประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบำบัดและลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติด : กรณีศึกษา วัดโนนสูงวนาราม ตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยการนำการบำบัดด้วยสมุนไพรควบคู่กับการหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ ให้ผู้กระทำผิดได้นำหลักพุทธธรรมให้เป็นเครื่องเตือนใจในการดำเนินชีวิตในสังคมไม่กลับมากระทำผิดซ้ำอีก

คำสำคัญ : หลักพุทธธรรม; ส่งเสริมการบำบัด; ลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติด.

An application of Buddhist Dharma to promote treatment and reduce the problem for the repeat offenders of the youths addicted drug: A case study of WatNoonsoongwanaram in Khunhan district Sisaket province

PhraAdhikanSupit Soongjit
Sutat Phratumkaew
PraKan Sangrung
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail : Wakdhumma@gmail.com

ABSTRACT

This research is aimed to study. 1) To study for the factors and cause of the offender of the youth addicted drugs of Thai society. 2) To study the Buddhist Dharma to promote treatment and reduce the problem for the offense of the youth addicted of Sisaket Province. 3) An application of Buddhist Dharma to promote treatment and reduce the problem for the Repeat offenders of the Youths addicted drug : A Case Study of WatNoonsoongwanaram in Khunhan District Sisaket Province, there is a way to research the research in the document and of quality collected by the research document field research, in-depth interviews with the subject of 15 monks/ persons, the research has found that 1) factors and the cause of the offender of the youth on drugs in Thai society today from the environment with the changes such as the influence from friends, family problems, the own problem, time period of stress values, on the wrong about the use of drug and other media that results in the current, the main direction of 6 and the main Bloomingdale dating, etc. 2) application the Buddhist principles to promote treatment and reduce the problem for the offense of the youth drugs, to proceeding to using the main principle Buddhist to be the role for treatment and reduce the problem for the offense of the youth drugs with cause of ruin; ways of squandering wealth, directions quarters and true friends; true-hearted friends in good omen ((the thirty-eight), the Five Rules of Morality and the five ennobling Virtues., the Four Noble Truths and virtues for a good household life etc. 3) the main Buddhist application to promote treatment and reduce the problem for the offense of the youth drugs; a case study is, WatNoonsoongwanaram, Noonsoong Sub. District Khunhan District Sisaket Province, by the applying Buddhism principles allowing for the perpetrator bring the Dharma principle to be a reminder of the life in society and Do not return the wrong again.

KEYWORD: Buddhist Dharma; Promote treatment; Reduce the problem for the Repeat offenders of the Youths addicted drug.

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

ปัจจุบันยาเสพติดนับเป็นปัญหาสำคัญของโลกปัญหาหนึ่ง ที่ผู้นำประเทศต่างๆ ให้ความสนใจในการป้องกัน และปราบปรามอย่างจริงจัง องค์การสหประชาชาติประกาศให้วันที่ 26 มิถุนายนของทุกปี เป็นวันต่อต้านยาเสพติดโลก เพราะทุกประเทศต่างทราบถึงพิษภัยของยาเสพติดที่กำลังแพร่ระบาดไปทั่วทุกภูมิภาคของโลกในขณะนี้ การแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งถือว่าเป็นปัญหาของโลกที่มีผลกระทบต่อทุกประเทศ ในทุกภูมิภาคจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกันของนานาประเทศ ประเทศไทยได้ดำเนินความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นความร่วมมือระหว่างกันในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งนี้ไทยและประเทศเพื่อนบ้านมีความร่วมมือทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2546)

ปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อสถานการณ์ยาเสพติดอาจเป็นผลมาจากสภาพสังคมปัจจุบันที่มีความหลากหลาย สลับซับซ้อน การขยายตัวและพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อทางสังคมทำให้เกิดวิถีการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอันเกิดจากสภาวะแวดล้อมที่บุคคลต้องดิ้นรน และมีความต้องการเพิ่มขึ้นในหลายรูปแบบทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยเฉพาะยาเสพติดซึ่งนับเป็นปัญหาที่สำคัญและเกิดขึ้นพร้อมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง และยังเป็นปัญหาเรื้อรังไม่สามารถแก้ไขให้หายขาดไปจากสังคมได้ ทั้งยังมีการแพร่ระบาดเข้าไปในชุมชนต่างๆ อย่างรวดเร็วและรุนแรงที่สำคัญได้ทำลายเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนความมั่นคงของประเทศ แม้ว่าทุกฝ่ายจะพยายามป้องกันแก้ไขปัญหายาโดยตลอดแต่กลับทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น (นิพนธ์ จำเริญพันธ์ุ, 2551) จนรัฐบาลต้องประกาศสงครามกับปัญหาดังกล่าว ตัวอย่างเช่น ยาบ้า แต่ปัญหายาเสพติดก็ยังคงเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงและยังไม่มีแนวโน้มลดลง ไม่ที่จะเป็นการผลิตการค้าและการแพร่กระจาย กล่าวได้ว่าปัญหายาเสพติดยังคงเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมากในปัจจุบัน มีการแพร่กระจายตัวอย่างกว้างขวางส่งผลให้สังคมไทยก้าวสู่ภาวะครอบครัวแตกแยก ชุมชนล่มสลาย เกิดกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงจรของยาเสพติดคือ ผู้ผลิต ผู้ค้าและผู้เสพเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในแง่ของจำนวนและความหลากหลาย เป็นจุดเปลี่ยนของปัญหายาเสพติดที่ก่อตัวขึ้นส่งผลกระทบต่อเชื่อมโยงไปสู่ปัญหาอื่นๆ ที่ซับซ้อนจนกลายเป็นกลุ่มของปัญหาสังคมที่สำคัญที่สุดของประเทศ

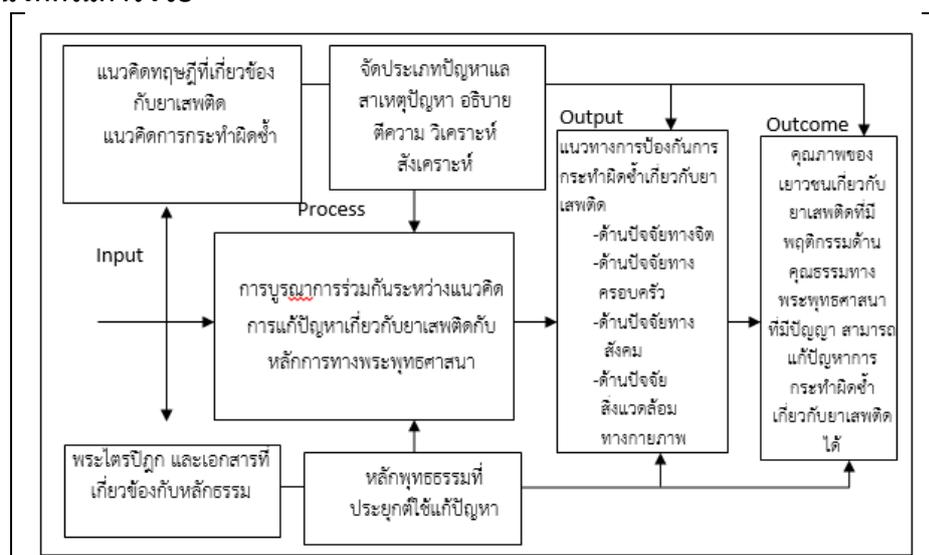
อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงที่ผ่านมา แม้ภาครัฐองค์กรเอกชนต่างๆ จะช่วยกันบำบัดรักษาป้องกัน หรือการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยการลงโทษทางกฎหมาย แม้ว่าจะประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง แต่หากพิจารณาโดยภาพรวมกลับดูเหมือนว่านอกจากปัญหาจะไม่มีแนวโน้มลดลงแล้ว ยังกลับปรากฏว่าปัญหายาเสพติดมีการขยายตัวรุนแรงมากขึ้น บางปัญหาก็คือเป็นปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นในลักษณะของผลกระทบจากการดำเนินงาน บางปัญหาเป็นผลพวงมาจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงแผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมา หรือความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ที่ทำให้คนรู้สึกขาดที่พึ่งพิง เมื่อเกิดปัญหา หาทางออกไม่ได้จึงหันกลับไปกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งนี้เพราะระบบการเมืองและกระบวนการยุติธรรมที่ทำให้เกิดช่องว่างในการแสวงหาผลประโยชน์จากกระบวนการค้ายาเสพติดอีกด้วย

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวตะวันออก เป็นศาสนาที่มีความแตกต่างจากศาสนาอื่นๆ ที่มีชั้นตัตธรรม และเชื่อในเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์ มองโลกแบบผู้รักสันติภาพ จึงอยู่ร่วมกับศาสนาอื่นๆ ได้โดยไม่มี ความขัดแย้ง การสอนพระพุทธศาสนามีแต่บวกกับบวก ในสังคม และความ สุขของสังคมไทยนั้น มีรากฐานมาจากคำสอนของพุทธศาสนา (วิชัย ต้นศิริ, 2551) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่มุ่งเน้นพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) โดยเป็นการสนับสนุนให้นำหลักธรรมของศาสนา มาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและ พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย ดังนั้น หากบุคคลเห็นห่างจากคุณธรรมทางศาสนา ก็ยิ่งจะทำให้การ ประพฤติปฏิบัติขาดหลักธรรมดำเนินชีวิต ขาดหิริโอตตปปะ ขาดความเสียสละเพื่อส่วนรวม คุณธรรม ทางพระพุทธศาสนาจึงจะช่วยสร้างวิถีชีวิตให้ดำรงอยู่ในทางสายกลาง และในขอบเขตของวัฒนธรรม ที่ไม่ยึดติดได้และวิถีทางของพุทธธรรมก็เข้ากันได้เป็นอย่างดีกับการสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้ห่างไกลจากยาเสพติดได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยและสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติดในสังคมไทยปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบำบัดและลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติด
3. เพื่อประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบำบัดและลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติด: กรณีศึกษา วัดโนนสูงวราราม ตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 ประชากรและตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลหลัก

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการออกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดผู้ให้ข้อมูล ดังต่อไปนี้

- พระสงฆ์	จำนวน 4 รูป
- ประชาชนชุมชน	จำนวน 2 คน
- ผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น	จำนวน 3 คน
- เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น ปลัดอำเภอ ตำรวจ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอ	จำนวน 3 คน
- นักจิตวิทยาเด็กและเยาวชนหรือเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลชุมชน	จำนวน 1 คน
- ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในพื้นที่กรณีศึกษา	จำนวน 2 คน
รวม	15 รูป/คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการออกแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้วจึงนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ตอบตามแบบสัมภาษณ์

1) การใช้แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากพระสงฆ์ ประชาชน ชุมชน ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น ปลัดอำเภอ ตำรวจ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอ นักจิตวิทยาเด็กและเยาวชน และตัวแทนผู้ปกครองเยาวชนที่เข้ารับการอบรมบำบัดยาเสพติดเพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านกระบวนการหรือวิธีการอบรมบำบัดเยาวชนผู้ติดยาเสพติดเป็นรูปธรรม

2) การสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) สำหรับพระสงฆ์ ประชาชน ชุมชน ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น นักจิตวิทยาเด็กและเยาวชน และตัวแทนเยาวชนที่เข้ารับการอบรม บำบัดยาเสพติด

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอให้บัณฑิตศึกษาออกหนังสือไปยังผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อขอสัมภาษณ์ เมื่อได้รับการตอบรับแล้วจึงนัดวันเวลาเพื่อขอสัมภาษณ์ และผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการแยกแยะตามหมวด แล้วสังเคราะห์ข้อมูล เสร็จแล้วจึงนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์

การเขียนรายงานวิจัย เมื่อทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจึงนำมาเขียนเป็นรายงานวิจัยและสรุปรายงานวิจัย

5. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย มีปัจจัยและสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติดในสังคมไทย ปัจจุบัน ดังนี้

1) เพื่อศึกษาปัจจัยและสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติดในสังคมไทย ปัจจุบัน ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว แต่ในปัจจุบันปัญหาเศรษฐกิจทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของพ่อแม่ วิถีการเลี้ยงดูลูกเปลี่ยนแปลงไป พ่อแม่ต้องช่วยกันทำงานหาเงินเพื่อสร้างรายได้ให้เพียงพอกับรายจ่ายของครอบครัว ภาวะความเครียดจึงตามมาเมื่อรายได้ไม่พอค่าใช้จ่าย ก่อให้เกิดปัญหาในการอบรมเลี้ยงดูที่ขาดระเบียบวินัย ไม่เสมอต้นเสมอปลาย ขาดการติดตามสอดส่องความประพฤติของลูกที่เหมาะสม ครอบครัวแตกแยกขาดความรักความอบอุ่นต่างได้รับแบบอย่างจากครอบครัว พ่อแม่หรือญาติพี่น้องในบ้านเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ถูกจับกุมดำเนินคดีในข้อหาเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นปัจจัยที่จะทำให้เยาวชนมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ง่ายด้วยมองเป็นเรื่องธรรมดาไม่ได้ผิดอะไร ผู้ใหญ่ทำได้เด็กก็ย่อมทำได้เช่นเดียวกัน

2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อน รวมถึงต่อสังคม เมื่อเยาวชนเติบโตมาจากสภาพแวดล้อมที่ไร้ระเบียบ แหล่งอาชญากรรม จึงรู้สึกลัวว่าปัญหาเสพติดเป็นเรื่องธรรมดา การคบเพื่อนที่มีปัญหาหรือถูกเพื่อนชักจูง ประกอบกับเยาวชนไม่มีอาชีพที่แน่นอน จึงใช้เวลาว่างไปมั่วสุมกับเพื่อนที่ไม่ดี ทำให้เยาวชนหันไปติดยาเสพติดตามเพื่อน เป็นเพราะเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจทำให้แนวทางการดำเนินชีวิตเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสังคมแห่งการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นและต้องการเอาชนะผู้อื่น ถึงกลุ่มเพื่อนและบุคคลอื่นในสังคมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงถือเป็นสาเหตุที่ทำให้เยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น สภาพสังคมรอบข้างไม่ดี สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา รวมถึงการคบเพื่อน ในทางสังคมการโน้มน้าว การชักชวนของเพื่อนที่เคยเสพยาเสพติดชักชวนให้ทดลองเสพยา ทำให้เกิดความอยากรู้อยากลองจึงอาจทำให้เกิดการปรับพฤติกรรมตนเองไปยึดติดกับกลุ่มเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การกดดันจากกลุ่มเพื่อนในภาวะความจำยอมที่ต้องตัดสินใจทำตามคำสั่งเพื่อให้ตนเองปลอดภัย หรือการล่อลวง ด้วยธรรมชาติของความที่อยู่ในวัยเดียวกัน ความต้องการความคิดจึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยไม่มีการคิดทบทวนให้รอบคอบหรือไตร่ตรองถึงผลได้ผลเสีย ก่อให้เกิดความโลภ ความโกรธ ความหลง การคบเพื่อนและการเลียนแบบเพื่อน สื่อมวลชน เสนอถึงความก้าวร้าว รุนแรง ก็มีอิทธิพลต่อการเลียนแบบ การสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชน เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นสอนทักษะ นำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมในการเสพยาเสพติดเพื่อปิดบังกลบเกล็นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ปัจจุบันเยาวชนจะให้ความสำคัญกับเพื่อนมาก ใช้เวลาอยู่กับเพื่อนและต้องการการยอมรับจากเพื่อนให้ตนเองเป็นผู้นำหรือเข้าไปอยู่ในกลุ่มเดียวกันได้ ก็เป็นเส้นทางหนึ่งที่จะให้เยาวชนก้าวเดินเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ตามหลักจิตวิทยาที่ว่าด้วยทฤษฎี “ลอกเลียนแบบพฤติกรรม”

3. การเข้าถึงยาเสพติดของเยาวชน ความรู้สึกลัวว่าตนเองไม่มีความสำคัญ และไม่มีคุณค่า ทำให้เยาวชนถูกชักชวนหรือถูกล่อลวงให้ทำผิดได้ง่าย เยาวชนขาดการทบทวน ยังคิด หรือวิเคราะห์ถึงผลดีผลเสียให้ละเอียด สภาพชุมชนสิ่งแวดล้อมที่พักอาศัย มีความสำคัญและเป็นอิทธิพลมากที่จะทำให้เยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เนื่องจากการอยู่ในสภาพแวดล้อมไม่ดี มีแหล่งมั่วสุม กลุ่มผู้ค้ายาเสพติด ที่มีผู้ติดยาเสพติด แหล่งจำหน่าย เป็นชุมชนอบายมุข วิถีชีวิตในชุมชนมีค่านิยมยกย่องสนับสนุนคนชั่วที่มีเงิน ขาดแบบอย่างหรือสิ่งที่จะชักนำไปในทางที่ดี ชุมชนดังกล่าวก็จะเป็นชุมชนที่เอื้อต่ออบายมุข เยาวชนจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้ง่าย ไม่รู้เท่าทันเหตุการณ์ในให้สังคมปัจจุบันที่นิยมกระแสเชิดชูความมีหน้ามีตาทางสังคมการหลงเข้าไปในวัตถุนิยม เช่น โทรศัพท์มือถือ เสื้อผ้า

รองเท้า กระเป๋า แบรินด์เนม ราคาแพงที่สั่งตรงจากนอกเป็นสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดการทำผิดเข้าไปติดกับดักแห่งกิเลสหรือหาสทางการเงินได้ ส่งผลให้เยาวชนหลงทางทำในสิ่งที่ผิดกฎหมายเพื่อสนองต่อความต้องการทางใจของตนเองให้มีคุณค่าเป็นที่ยอมรับเพื่อนพ้อง โดยไม่ได้ทบทวนว่าสิ่งที่ตนเองได้ทำไปนั้นคือสิ่งที่ผิด กล่าวได้ว่าความต้องการรายได้เพื่อดำรงชีพหรือความฟุ้งเฟ้อส่วนบุคคล ความต้องการรายได้มาใช้จ่ายหรือเหตุจำเป็นต้องใช้ เป็นเหตุผลสำคัญที่นำไปสู่การตัดสินใจเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยเลือกที่จะจำหน่ายยาเสพติดเพื่อให้เกิดรายได้

4. การแพร่ระบาดของยาเสพติด จากสถานการณ์ยาเสพติดบริเวณทางตอนเหนือของประเทศไทย มีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดที่ผลิตโดยชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่าที่เป็นผู้ผลิตหลักในภูมิภาคอาเซียน เป็นบริเวณที่ทำให้เกิดการลักลอบนำเข้ามาในประเทศไทยโดยชนกลุ่มน้อยทางภาคเหนือการลักลอบผลิตยาเสพติดที่อยู่นอกประเทศซึ่งไม่สามารถจะควบคุมได้ การแพร่ระบาดของยาเสพติดในเยาวชนได้ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ปัญหาที่เฝ้าอำนวยความสะดวกการแพร่ระบาดของยาเสพติดคือสภาพชุมชน ครอบครัว และตัวยาเสพติด เยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีอายุ 15-24 ปี ยังคงเป็นกลุ่มหลักที่เข้ามาเกี่ยวข้อง ตัวยาที่แพร่ระบาดสูงคือ ยาบ้า สถานที่ที่มีการแพร่ระบาดต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด ได้แก่ ร้านเกมส์/อินเทอร์เน็ต กลุ่มรถซิ่ง รวมถึงสถานบันเทิง/สถานบริการ หอพัก เยาวชนห่างไกลจากผู้ปกครอง ที่เข้าไปดูแลแก้ไข เพราะนั่นคืออาชีพที่ดำเนินการเพื่อมุ่งหวังรายได้หรือกำไรให้คุ้มค่ากับการลงทุนโดยไม่ได้สนใจว่าเยาวชนเหล่านั้นจะมีคุณภาพชีวิตในภายภาคหน้าแบบใด จึงเป็นการลงทุนที่ขาดจิตสำนึก มีคุณธรรมและจริยธรรมในอาชีพ จึงเป็นการเอื้อประโยชน์ต่างตอบแทนกันเมื่อความต้องการในการเสพยาเสพติดมีมากเท่าใด ปริมาณการผลิตยาเสพติดจะมากเพียงพอกับความต้องการเป็นความสมดุลที่เกิดการแพร่กระจายไปทั่วชุมชน

ดังนั้น จากสาเหตุและปัญหาของเยาวชนติดยาเสพติดนี้เองจึงต้องจัดการปัญหาด้วยวิธีการแก้ปัญหา ในกรณีวัดโนนสูงวนาราม ผู้วิจัยได้ไปศึกษา พบว่า พระครูศีลธรรมโสภณ เจ้าอาวาสวัดโนนสูงวนาราม พบปัญหาในพื้นที่ว่ามีเยาวชนติดยาเสพติดมากขึ้นเรื่อยๆ ท่านจึงเป็นห่วงถึงอนาคตของเยาวชน กอปรกับปัญหาเหล่านี้ระบาดหนัก ลูกหลานถึงวัด จะเป็นผลเสียต่อพระภิกษุสามเณรภายในวัด ท่านจึงได้ศึกษารายละเอียดของการบำบัดผู้ติดยาเสพติดอย่างจริงจัง วิธีการของท่าน มีดังนี้

จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ สารเสพติดให้โทษต่อร่างกาย จากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง อาทิ สถานพินิจ เรือนจำ ตำรวจ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และ เข้าอบรมความรู้จาก สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จากการศึกษาดูงาน หลายที่ เช่น สำนักวัดถ้ำกระบอก จ.ลพบุรี มาปรับใช้ในกระบวนการบำบัดมี ดังนี้

เปิดรับเยาวชนหรือประชาชนผู้สมัครใจเข้ารับการบำบัด เข้าอบรมคุณธรรมคุณธรรมด้วยหลักธรรมให้ข้อคิด และแนวทางปฏิบัติ พร้อมการใช้ยาสมุนไพรบำบัดด้วย เป็นภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ในบรรดาสมุนไพรใช้บำบัด ผู้ติดยาเสพติดที่นิยมใช้ ได้แก่

รางจืด ใช้ใบสดหรือแห้ง ใส่ครกตำผสมน้ำ ถ้าเป็นน้ำชาข่าขวยดี เป็นตัวล้างสารพิษสรรพคุณถอนพิษ เช่น พิษสุราเรื้อรังและยาเสพติดชนิดอื่นๆ แก้อาการเมาค้าง และช่วยลด-เลิกยาบ้า มีฤทธิ์ต่อระบบประสาทคล้ายกับ สารเสพติด ทำให้ผู้ป่วยเกิดความพึงพอใจการรักษาด้วย รางจืดเหมือนได้รับสารเสพติด ไม่ทำให้ทรนทราย

ปลาไหลเผือก (ยาสามราก) หรือ พญารากเดียว มีสรรพคุณ เป็นยาบำรุงกำลัง ช่วยล้างสารพิษตกค้างในร่างกาย ในการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด นำเอาส่วนของ ราก ช่วยแก้ไข้ ถ่ายพิษ

รากไลดทะเลแดง (นางแซง) มีสรรพคุณ ถอนพิษ เบื่อเมา ทำให้อาเจียน ทำให้ถ่าย

ฮังฮ้อน (พญารากไฟ) สรรพคุณช่วยให้เลือดลมเดินสะดวก ทั้ง ปลาไหลเผือก รากไลดทะเลแดง และฮังฮ้อน แก้อาการลงแดงจากสารเสพติด โดยทั้งสามราก นำมา ผน กับ น้ำมะนาว ก่อนที่จะให้ผู้ป่วยหรือติดยาเสพติดรับประทานอาหารเช้า-เย็น หรือต้มกับน้ำใช้ดื่มกินได้

ทั้งนี้ วัดโนนสุวรรณาราม ยังร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ โรงพยาบาลขุนหาญ ที่ใช้สถานที่วัดจัดโครงการพัฒนาระบบ รักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ใช้สารเสพติดโรงพยาบาลขุนหาญ 2550 ซึ่งร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น เจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดศรีสะเกษ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอขุนหาญ เจ้าหน้าที่ตำรวจอำเภอขุนหาญ ปกครองท้องถิ่นอำเภอขุนหาญ ผู้นำนักจิตวิทยา ตลอดจนพระสงฆ์ เป็นวิทยากรอบรมให้ความรู้และมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้เยาวชนที่เป็นผู้ป่วยและใช้ยาเสพติดที่ยังไม่จบโปรแกรมการบำบัดจากโรงพยาบาลขุนหาญ สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือรับการบำบัด มีกลุ่มเสี่ยง และผู้ปกครอง ได้ปฏิบัติร่วมกันเพื่อละลายพฤติกรรม และคลายความเครียดที่เกิดจากผลกระทบทางจิตใจจากการติดยาเสพติด ช่วยลดปัญหาไม่ติดยาเสพติดซ้ำอีก

2) ศึกษาหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบำบัดและลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติด สมณไพรทั้งหมด เป็นสมณไพรที่ทางวัดจัดหามาบริการกับเยาวชนผู้ติดยาเสพติดได้รับการบำบัดอย่างถูกสุขลักษณะและมีแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญคอยดูอย่างใกล้ชิด หากแต่การบำบัดด้วยสมณไพร เพียงเป็นการบำบัดทางร่างกาย ทางด้านจิตใจนั้นย่อมต้องนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ให้เกิดการบำบัดเยาวชนผู้ติดยาเสพติดจากการกระทำผิดซ้ำกลับไปติดยาเสพติดใหม่อีก ซึ่งต้องน้อมนำเอาหลักธรรมไปปฏิบัติให้เกิดผล คือ รักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัด ซึ่งศีลข้อ 5 นั้นต้องพึงรักษาเป็นสำคัญ ยังต้องมี หิริ โอตตปปะ รู้จักละอาย เกรงกลัวต่อผลบาปจากโทษของการติดยาเสพติด ขรวาสาธรรม 4 รู้จักการข่มใจ อดทน มีสังขะ และการรู้จักแบ่งปัน ประพฤติตนสมฐานะ เป็นหลักครองตนให้ห่างไกลยาเสพติด รวมไปถึง มงคล 38 ประการ ที่เป็นหลักการดำเนินชีวิตในสังคม และสามารถอยู่ร่วมสังคมอย่างปกติสุข ค้ำครองปกป้องสิ่งไม่ดีเข้ามาในชีวิตเช่น ไม่หลงผิดไปติดยาเสพติดหรือเกี่ยวข้องทั้งทางตรงหรือทางอ้อมได้ และยังมีหลักธรรมที่เป็นภูมิคุ้มกันที่เป็นหลักธรรมสำคัญยิ่งที่เยาวชนสามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อไม่กลับไปติดยาเสพติดซ้ำอีกหลังจากบำบัดยาเสพติดแล้ว ดังนี้

หลักทศ 6 เฉพาะความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ได้กำหนดหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติและมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะได้รับการปฏิบัติตอบ ประกอบด้วยบุคคลประเภทต่าง ๆ ที่เราต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์ทางสังคมดุจทิศที่อยู่รอบตัวปฐติมทิศ ทิศเบื้องหน้า คือ ทิศตะวันออก ได้แก่ มารดาบิดา เพราะเป็นผู้มีอุปการะแก่เรามาก่อน จะเป็นภูมิคุ้มกันเยาวชนจากยาเสพติดได้ เนื่องจากเป็นพ่อแม่เป็นผู้ให้โดยเฉพาความรัก ความอบอุ่น การปกป้องคุ้มครอง การศึกษา และทรัพย์ โดยไม่ต้องการสิ่งใดตอบแทน มีเพียงต้องการให้ลูกได้เติบโตมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ ดังนั้น พ่อแม่ผู้ปกครอง ต้องมีเวลาให้กับบุตรหลาน ให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตรหลานไม่มากไปหรือน้อยไป ตั้งอยู่ในความพอดี ต้องเข้าใจช่วงวัย ความรู้สึกของเยาวชนอย่างถ่องแท้ จึงจะสามารถลดปัญหาเยาวชนติดยาเสพติดได้

หลักคบมิตร ดังนั้น การจะเลือกคบเพื่อนจึงควรพิจารณาเลือกคบแต่คนดีที่นำความเจริญรุ่งเรืองมาให้ ดังปรากฏจากคำสอนในพระไตรปิฎกเกี่ยวกับมิตรดังนี้

มิตรมีอุปการะ คือ การดำเนินชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีเรื่องราวมากมายผ่านเข้ามาในชีวิตที่มีความโชคดี มีความเดือดร้อนกายเดือดร้อนใจ ในบางครั้งได้รับทรัพย์ ในบางครั้งเสียทรัพย์ ในยามที่เรามีความลำบาก หากมีมิตรที่ให้ความช่วยเหลือ ดูแลปกป้องภัยอันตราย ส่งเสริมให้อยู่ในสถานที่ปลอดภัยโดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ แสดงถึงเราเป็นผู้มีมิตรดี

มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์ คือ การปฏิบัติต่อมิตรในลักษณะ มีทุกข์ร่วมทุกข์ มีสุขร่วมสุข ในสังคมไทยทุกวันนี้ปฏิบัติได้ยากยิ่งนัก โดยเฉพาะข้อที่ 4 ส่วนใหญ่ในสังคมไทยจะเห็นได้ว่า สมาชิกของสังคมจะปฏิบัติแตกต่างจากคำสอน เช่น มักพูดโกหกขยายความลับของเพื่อนให้ไม่เป็นความลับ เอาตัวในยามมีภัยและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่จะยอมเสียสละชีวิตเพื่อเพื่อน ดังนั้น เยาวชนควรได้รับการฝึกฝนอบรมในเรื่องของความมีน้ำใจในขณะอยู่ร่วมกันในสังคม

มิตรแนะนำประโยชน์ คือ การถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตเพื่อให้เพื่อนเพื่อความเจริญก้าวหน้า ตลอดจนแนะนำเพื่อนในการทำความคิดสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ในวันข้างหน้า

มิตรมีความรักใคร่ คือ มิตรที่มีความห่วงใยพร้อมส่งเสริมสนับสนุนและยินดีให้เพื่อนได้ดีมีภาพลักษณ์ที่เหมาะสมระแวดระวังไม่ให้เกิดความเสื่อมเสียกับเพื่อน เมื่อเพื่อนได้รับรางวัลก็พลอยยินดีและร่วมสนับสนุนสรรเสริญกล่าวถึงไปด้วยจะคอยเป็นหูเป็นตาไม่ยอมให้ใครเข้ามาทำลายมิตรไม่ว่าจะเป็นวิธีใด ๆ

หลักปัญญา คือ ปัญญาสัมปทา หมายถึง ความพร้อมด้วยปัญญา รู้จักบาป บุญ คุณ โทษ ประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ และเข้าใจชีวิตนี้ตามความเป็นจริง ที่จะไม่ให้ลุ่มหลงมัวเมา การใช้ความคิดพิจารณาเพื่อให้รู้อย่างไม่วิปริต ใช้สติพิจารณาคติแห่งกุศลธรรมและอกุศลธรรม รู้สิ่งที่เกื้อกูลและสิ่งไม่เกื้อกูลแก่ตนเองและผู้อื่นด้วยปัญญาตามความเป็นจริง และ ตลอดจนหลักธรรมที่ประกอบกัน ได้แก่ หลักพรหมวิหาร 4 หลัก ฆราวาสธรรม 4 หลักอหิสา 4 หลักอริยสัจ 4 รวมไปถึง หลักสติปัญญา 4 ในการเจริญวิปัสสนา เพื่อการบำบัดจิตใจมิให้ตกเป็นทาสของกิเลสและหลงเข้าไปกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดอีก

3) การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบำบัดและลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติด : กรณีศึกษา วัดโนนสูงวนาราม ตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ทางวัดได้ยึดแนววิธีการหรือกระบวนการบำบัดยาเสพติด ทั้งการอบรมให้ความรู้ของภาครัฐ เอกชน ประชาชน ทั้งการอบรมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน โครงการอบรมเยาวชนต้านยาเสพติด โครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมีพระสงฆ์ โดยเฉพาะวัดโนนสูงวนารามฯ เข้ามามีส่วนในการให้ความรู้ในหลักธรรมคำสอนเพื่อลดปัญหาหรือแก้ไข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่สุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดหรือไปติดยาเสพติดซ้ำ ได้ดังนี้

1. การแก้ไขและบำบัดด้วยครอบครัว คนในครอบครัวเป็นแบบอย่างอันชัดเจนและเหมาะสม ก็มีแบบอย่างของความเป็นผู้มีเมตตา ผล เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รู้จักให้อภัยกัน เอื้อเฟื้อและเอื้ออาทรต่อกัน ส่วนเรื่องขอบเขตที่ใช้เป็นเครื่องชี้แนวปฏิบัติ จะต้องมีการชี้แนะเยาวชน เพื่อให้เยาวชนมีความรู้และความเข้าใจ ตลอดจนเกิดการพัฒนาไปสู่การสร้างความคิด เรามีความเชื่อว่ามนุษย์มี

ศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความประพฤติไปในทิศทางโดยตนเองเป็นผู้กระทำผิด ซึ่งทางวัดโนนสูงวราราม ร่วมกับ เทศบาลตำบลโนนสูง ได้จัดโครงการเข้าค่ายพัฒนาครอบครัวไทยห่างไกลยาเสพติด ขึ้นเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2553 วัตถุประสงค์โครงการให้สมาชิกในครอบครัวเห็นความสำคัญของครอบครัว การให้ความรักความเอาใจใส่แก่สมาชิกในครอบครัวไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ตระหนักถึงปัญหา ยาเสพติด ทักษะการปฏิเสธยาเสพติด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการดูแลสมาชิกในครอบครัวและชุมชนให้ครอบครัวห่างไกลยาเสพติด (เทศบาลตำบลโนนสูงฯ เอกสารภาพกิจกรรมการจัดตั้งและดำเนินกิจกรรม ศูนย์พัฒนาครอบครัวไทยในชุมชนตำบลโนนสูง, 2553) และโครงการครอบครัวอบอุ่น โรงพยาบาลอำเภอขุนหาญ ปี 2560 ที่มีวัตถุประสงค์ ให้เยาวชนกลุ่มเสี่ยงติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดจากครอบครัวผู้เคยใช้สารเสพติด ให้ตระหนักโทษภัย สร้างแรงจูงใจในการบำบัด รักษา ฟื้นฟู ระวังไม่ให้เกิดกลับไปติดยาเสพติดซ้ำ หรือกระทำผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดซ้ำ สร้างความอบอุ่นในครอบครัวและร่วมมือให้ผู้เสพหรือเยาวชนติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัด ทั้งนี้ร่วมรณรงค์กับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ และสอดคล้องกับนโยบายงานยาเสพติดของกระทรวงสาธารณสุข

2. การแก้ไขและบำบัดด้วยสังคม การสร้างจิตสำนึกดีให้กับเยาวชน การเรียนรู้ของเยาวชน จะเกิดการเรียนรู้ 2 แหล่ง แหล่งแรกเป็นการเรียนรู้โดยการลอกเลียนจากตัวอย่างของผู้ใหญ่ที่เป็นแบบอย่างที่ดี และจากการเรียนรู้ในโรงเรียนผ่านกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียน และถือได้ว่าแหล่งการเรียนรู้มีความสำคัญที่สุด เนื่องจากเวลาในการเรียนตลอดจนเนื้อหาสาระและการฝึกฝนในเรื่องระเบียบวินัย จะได้จากครูผู้สอนและจากตำราต่าง ๆ การฝึกทักษะในการเรียนรู้คู่กับทักษะทางสังคม การฝึกวินัยในโรงเรียนก็ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ การสอนให้เด็กรู้จักควบคุมพฤติกรรมของตนเอง การควบคุมพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอจะทำให้เด็กควบคุมตนเองได้ในที่สุด ส่วนการแก้ไขปัญหาสังคม โดยการแก้ไขหรือพัฒนาเยาวชน จำเป็นอย่างยิ่งที่กระบวนการสร้างจิตสำนึกที่ดีจะเป็นหนทางหนึ่งในการพัฒนาและแก้ปัญหาให้เยาวชนห่างไกลจากยาเสพติดได้ ซึ่งทางวัดโนนสูงวรารามได้เข้าไปเผยแพร่หลักคำสอนในโรงเรียนต่าง ๆ เช่น โรงเรียนบ้านโนนสูง โรงเรียนบ้านกระเจา วิทยาลัยการอาชีพขุนหาญ เป็นต้น เพื่อฝึกฝนขัดเกลาความประพฤติให้อยู่ในศีลธรรมคุณธรรมจริยธรรมของชาวพุทธ เช่น การฝึกมารยาทชาวพุทธ การให้หลักธรรมการอยู่ร่วมกัน เช่น ฆราวาสธรรม 4 พรหมวิหาร 4 เป็นต้น ตลอดจนหลัก หิริโอตตปปะ ให้เว้นการทำชั่ว เกรงกลัวต่อผลบาป ตลอดจนการจัดทำโครงการเข้าวัดปฏิบัติธรรมของเทศบาลตำบลโนนสูงที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุjungบุตรหลานเข้าวัดฟังธรรมกล่อมเกลาจิตใจ ทั้งยังร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนามีกิจกรรมทางสังคมทุกวัย และกิจกรรมการอุปสมบทบรรพชาภาคฤดูร้อนห่างไกลยาเสพติดที่สนับสนุนโดย ท้องถิ่นอำเภอ ฝ่ายปกครอง และผู้นำท้องถิ่น เพราะการบวชบุตรหลานก็จะเป็นอีกกิจกรรมที่สามารถลดปัญหาการมั่วสุมมีพฤติกรรมเสี่ยงติดยาเสพติดหรือการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพราะเข้าบวชแล้วอยู่ในความดูแลและสายตาของเจ้าอาวาส พระพี่เลี้ยง

3. การแก้ไขและบำบัดด้วยการเรียนรู้ การเรียนเป็นการสร้างรากฐานความมั่นคงให้กับชีวิต สร้างให้เยาวชนมีความมั่นใจในตนเองว่าจะดำรงชีวิต ประกอบอาชีพสุจริต มีความขยันหมั่นเพียร ขวนขวายหาความรู้ใส่ตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอ เป็นการสร้างอาชีพและฐานะตนเองและครอบครัวที่จะมีขึ้นในวันข้างหน้า รู้เท่าทันในสิ่งเร้าด้าน ยาเสพติด และไม่ตกอยู่ในอำนาจของยาเสพติด เยาวชน

จึงต้องมีสติและรู้จักการวางแผนในอนาคตของตนเองว่าจะเดินไปในทิศทางแบบใด ซึ่งก็ต้องปูพื้นฐานทางด้านจิตใจให้มีความมานะอดทน ขวนขวายที่จะเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ต่อไปในอนาคต ปัญหาในการคบเพื่อน การเลียนแบบเพื่อน สื่อมวลชน ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ที่แสดงถึงความก้าวร้าวรุนแรง ต้องมีอิทธิพลต่อการเลียนแบบ การสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชน เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นสอนทักษะ ดังนั้นการเรียนของเยาวชนจึงต้องเน้นทักษะทางความคิด พิจารณา รู้จักหน้าที่ของเยาวชนเพื่อดำรงตนอยู่ในสังคมที่สามารถก้าวหน้าในชีวิต อยู่ในฐานะที่มีเกียรติด้วยความอดสาหัสของตนเอง อันจะนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับเยาวชน ซึ่งจะสอดคล้องในเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกันที่เปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่ง คณะสงฆ์อำเภอขุนหาญ นำโดย พระครูวิริยปัญญารักษ์ เจ้าคณะอำเภอขุนหาญ มอบหมายให้ พระครูโพธิสุตาลังการ รองเจ้าคณะอำเภอขุนหาญนำคณะพระธรรมทูต ออกปฏิบัติภารกิจธรรมแก่นักเรียนในเขตพื้นที่ตำบลโนนสูง นับว่าพระธรรมทูตในอำเภอขุนหาญนั้น เป็นผู้บำบัดทางด้านจิตใจของเยาวชนที่จะได้นำหลักคำสอนไปปฏิบัติหรือดำเนินชีวิต รู้จักตนเอง คนอื่น สังคม การอยู่ร่วมกันอย่างไรไม่ให้ไปกระทำผิดคือการผิดศีลธรรมเห็นว่าสิ่งใดมีประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะเห็นว่ายาเสพติดให้โทษมากกว่าให้คุณ

4. การแก้ไขและบำบัดด้วยมิตร เมื่อเยาวชนอยู่ในกลุ่มจะแสดงพฤติกรรมทั้งในด้านบวกและด้านลบ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและอยู่ในระดับต่าง ๆ ทั้งผู้นำและผู้ตามในกลุ่มเพื่อน ดังนั้นการชี้แนะเยาวชนเพื่อให้เยาวชนมีความรู้และความเข้าใจในการเลือกคบเพื่อนว่าเพื่อนเช่นไรคือเพื่อนที่ควรคบเพื่อนเช่นไรไม่ควรคบตลอดจนการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้เยาวชนเกิดการพัฒนาไปสู่การสร้างความสำเร็จ การคบเพื่อนจึงเป็นสิ่งสำคัญและมีผลต่อความสำเร็จก้าวหน้าหรือความเสื่อมของชีวิตอย่างมาก ซึ่งวัดโนนสูงวรารามฯ ร่วมกับเทศบาลตำบลโนนสูงมองเห็นว่าในพื้นที่ชุมชนตำบลโนนสูงพบว่ามีความเสี่ยงติดยาเสพติดอยู่มาก ซึ่งพบจากการแสดงพฤติกรรมที่ผิดปกติ เช่น มั่วสุมขับขีจักรยานยนต์ในยามวิกาล เยาวชนเก็บตัว หรือก้าวร้าวโต้เถียงผู้ปกครอง ตลอดจนลักษณะของเป็นต้น จึงจัดให้มีโครงการพัฒนาชีวิตเยาวชนตำบลโนนสูง เพื่อส่งเสริมทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ห่างไกลยาเสพติด และมีทักษะทางสังคมต่าง ๆ โดยเฉพาะการเลือกคบเพื่อนตลอดจนการช่วยเหลือเพื่อนที่ติดยาเสพติดให้เลิกหรือปลอดภัยจากยาเสพติด โดยการประชาสัมพันธ์หรือมีหนังสือแจ้งไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ในพื้นที่ให้ส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมบวชชีพราหมณ์ที่วัดโนนสูงวรารามฯ ที่เป็นสถานที่ดำเนินโครงการดังกล่าวโดยการสมัครขอให้นักเรียน(เทศบาลตำบลโนนสูงฯ เอกสารโครงการพัฒนาคุณภาพและทักษะชีวิตเยาวชนตำบลโนนสูง เทศบาลตำบลโนนสูง, 2552)

สรุป การใช้พุทธธรรมเพื่อประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการบำบัดและลดปัญหาเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจให้มีความเข้มแข็งไม่ให้เยาวชนกลับไปติดยาเสพติดซ้ำ โดยใช้ภูมิคุ้มกันทางครอบครัวที่เป็นความรักความอบอุ่น ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ภูมิคุ้มกันจากสิ่งแวดล้อม ภูมิคุ้มกันจากกัลยาณมิตร รวมถึงการเสริมสร้างการเรียนรู้ที่เกิดจากตนเองเป็นผู้กำหนด เยาวชนส่วนใหญ่ที่หลงเข้าไปเสพยาหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด อาจเนื่องจากขาดความรักความอบอุ่น ขาดความรู้ความเข้าใจต่อสังคมเข้าใจว่าตนเองไม่มีคุณค่า และขาดความรู้ทางธรรมะพื้นฐาน หากเราต้องการแก้ปัญหาเรื่องยาเสพติดของเยาวชน เราจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ เยาวชน ควรได้เรียนรู้ปรับ

ทัศนคติมุมมองด้วยการใช้ปัญญาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาของตนเอง ในด้านครอบครัว สังคม และเพื่อน ให้ประสานสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เสมือนเฟือง 3 ตัวขับเคลื่อนกลไกให้ทำงานในเวลาเดียวกัน ดังนั้นการป้องกันมิให้เยาวชนได้มีโอกาสเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นการป้องกันในลักษณะการสร้างความพร้อมในการใช้ชีวิตเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นผู้ดูแลตนเองได้ โดยปัญญาเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองให้อยู่ในสังคมเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นเยาวชนที่เป็นคนเก่งเป็นคนดีที่สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างภาคภูมิใจ ทำให้เยาวชนก้าวข้ามช่วงวัยแห่งการปรับเปลี่ยนจากเยาวชนสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความเข้มแข็งที่เกิดจากกระบวนการใช้ปัญญาเป็นหลักที่ยืดหยุ่น อันเป็นรูปแบบอีกมิติหนึ่งที่มีนัยสำคัญต่อการแก้ปัญหาจากสาเหตุของปัญหา เป็นภูมิคุ้มกันที่เกิดขึ้นจาก ความอบอุ่น การดูแลตนเองได้ และจิตสำนึกที่ดี

ดังนั้นเหตุปัจจัยที่มีผลกระทบทำให้เยาวชนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด คือการยอมรับในครอบครัว การยอมรับในสังคม และการยอมรับด้วยเหตุและผล ยอมรับพุทธธรรมที่นำมาสร้างภูมิคุ้มกันให้เยาวชนด้วย “ปัญญา” เป็นเครื่องมือเพื่อแก้ปัญหาเยาวชนให้ห่างไกลจากยาเสพติด ให้เยาวชนมีภูมิต้านทานต่อสิ่งเร้าต่างๆ มีความเข้มแข็งในจิตใจ เป็นพื้นฐานทำให้ประเทศไทยมีพลเมืองที่มีคุณภาพนำพาประเทศให้มีความสุขสงบเจริญรุ่งเรือง

6.อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบำบัดและป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนผู้ติดยาเสพติด : กรณีศึกษา วัดโนนสูงนาราม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ “ทำให้ทราบว่า

1) เพื่อศึกษาปัจจัยและสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติดในสังคมไทยปัจจุบัน มีสาเหตุและปัจจัย ดังนี้ คือ 1.ปัจจัยด้านครอบครัว เช่นครอบครัวมีปัญหา พ่อแม่แยกทางกัน ฐานะยากจน ซึ่งสอดคล้องกับ สุวรรณ ใจคล่องแคล่ว ที่กล่าวว่า สาเหตุและปัจจัยมีลักษณะของแหล่งที่อยู่อาศัยเป็นชุมชนแออัด (สลัม) ชอบเที่ยวเตร่ยามค่ำคืน เรียนรู้พฤติกรรมกระทำผิดจากเพื่อนมากที่สุด ต้องการเงินหรือทรัพย์สิน เนื่องจากไม่มีรายได้และว่างงาน มีฐานะทางครอบครัวค่อนข้างยากจน มีภาระหนี้สิน เป็นต้น (สุวรรณ ใจคล่องแคล่ว, 2546) 2.ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและเพื่อน มีสภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งค้าและเสพยาเสพติดและการคบเพื่อนไม่ดี ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของมนตรี บุญนาค ที่ว่า ในสถานที่ที่เป็นแหล่งมั่วสุม สิ่งสำคัญการคบเพื่อน หากคบเพื่อนที่กระทำผิดกฎหมายเสพหรือ จำหน่ายยาเสพติด และการขาดความรู้เรื่องการรับโทษตามกฎหมาย ผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมเสพและจำหน่าย ย่อมถูกชักชวนให้เป็นที่ผู้ค้าและผู้เสพขยายวงกว้างของการแพร่ระบาดของยาเสพติด ทำให้กระทำผิดและก่อคดียาเสพติดซ้ำได้ เป็นต้น (มนตรี บุญนาค, 2544) 3. การเข้าถึงยาเสพติดของเยาวชน เพราะเยาวชนไม่มีต้นแบบที่ดี และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี มีฐานะยากจนไม่มีงานทำ จึงมองเห็นว่าการค้ายาเสพติดมีรายได้แม้รู้ว่าเสี่ยงต่อการจับกุมของเจ้าหน้าที่บ้านเมืองก็ยอม และมีการคลายทุกข์ด้วยการเสพยาเสพติดก็ตาม ตรงกับแนวคิดของ สุวรรณ ใจคล่องแคล่ว เช่นกัน 4. การแพร่ระบาดของยาเสพติด เพราะการมีกฎหมายที่แต่ไม่บังคับใช้อย่างเคร่งครัด จึงมีการลักลอบและขยายการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและการปรับปรุงผลิตยาเสพติดชนิดใหม่ๆ เพื่อดึงดูดผู้

ติดยาเสพติด ที่สำคัญ 5. ปัจจัยจากตัวเยาวชนเอง การขาดสติยังคิด ด้วยช่วงวัยและอายุที่ประกอบกับการเจริญเติบโตและสภาพแวดล้อมของสังคมที่เปลี่ยนแปลง เกิดจากต้องการมีความคึกคะนอง ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องโทษของยาเสพติดและการทำผิดซ้ำซ้อน ตรงกับความเห็นของ **สมบุญ มาศประมุท** ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำ พบว่า มีสาเหตุมาจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ฐานะครอบครัวยากจน มีรายได้ไม่พอใช้จ่ายในครอบครัว และต้องการเงินหรือทรัพย์สิน (สมบุญ มาศประมุท, 2547)

2) **หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบำบัดและลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติด** ได้ดำเนินการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งในการลดปัญหาผู้กระทำผิดซ้ำ เช่น การนำหลักธรรม **หิริ โอตตัปปะ** ความเกรงกลัวต่อสิ่งที่กระทำซึ่งส่งผลต่อการส่งเสริมทำให้ผู้กระทำผิดซ้ำเกรงกลัวต่อการกระทำของตน **หลักเบญจศีลเบญจธรรม** การรักษาศีล ประพฤติตนในการเคารพในสิทธิ์ของผู้อื่น ไม่มัวเมาในสุรานำพาสู่อายมุข **หลักฆราวาสธรรม 4** ซึ่งเป็นหลักธรรมของผู้ครองเรือน การข่มใจ อดทน มีสัจจะ และการรู้จักแบ่งปัน ประพฤติตนสมฐานะ **ทศ 6** บุคคลรอบตัวที่มีส่วนในการคุ้มครองปกป้องให้ห่างไกลยาเสพติด **หลักการคบมิตร** ที่เป็น **กัลยาณมิตร** ทั้ง 4 นำพาไปสู่ความเจริญไม่หลงผิดไปติดยาเสพติด ดังคำที่ว่า “ คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล ” ซึ่งก็สอดคล้องกับ **หลักมงคล 38 ประการ** ที่เป็นหลักนำชีวิตที่ปลอดภัยจากสภาพแวดล้อมในสังคมรอบตัวที่เสื่อมในปัจจุบัน การเข้าใจชีวิตและเรียนรู้ด้วย **หลักอริยสัจ 4** และ **สติปัญญา 4** เป็น **หลักวิปัสสนากรรมฐาน** มาเป็นแนวทางในการอบรมจิตใจให้เกิดความสงบทางกาย ทางวาจาและทางใจ ให้พิจารณาให้เห็นโทษของยาเสพติด การดำเนินการโดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนายังส่งผลดีและประโยชน์มายังการดำเนินชีวิตประจำให้ดีขึ้น โดยใช้สติพิจารณาคติแห่งกุศลธรรมและอกุศลธรรม ไม่หลงผิดไปทำชั่วซ้ำ

3) **หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบำบัดและลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติด** : **กรณีศึกษา วัดโนนสูงวราราม อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ** จากปัญหาที่เกิดขึ้น เจ้าอาวาสวัดโนนสูงวราราม ได้มองว่ายาเสพติดมีโทษแก่ผู้เสพและยังผลมายังลูกหลานในชุมชนทำให้เกิดแนวคิดเพื่อลดปัญหาดังกล่าว ได้ดำเนินการส่งเสริมการบำบัดรักษาด้วยยาสมุนไพรพื้นบ้านที่หาได้เพื่อช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติด และการแก้ไขและบำบัดด้วยบูรณาการเข้ากับหลักธรรมคำสอนสอดแทรกเข้าไปในทุกกิจกรรมมีทางวัดได้ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และกิจกรรมที่ทางวัดจัดกิจกรรมเอง ซึ่งจัดได้ 4 ประการที่เป็นภูมิคุ้มกันเป็นอย่างดี ได้แก่ 1. การแก้ไขและบำบัดด้วยครอบครัว มีการจัดอบรมให้ความรู้ประชาชนในชุมชนจากหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมกับทางวัดโนนสูงฯ เช่น โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนตำบลโนนสูง โครงการครอบครัวอบอุ่นของโรงพยาบาลขุนหาญ ตรงกับแนวคิดของ **นวลศิริ เปาโรหิตย์** ที่ว่า เยาวชนจะประสบความสำเร็จในชีวิตหรือไม่ ครอบครัวจึงมีบทบาทอย่างมากในการเลี้ยงดู เอาใจใส่เยาวชนอย่างใกล้ชิด ให้ความรักความอบอุ่น เป็นกำลังใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สร้างความเชื่อมั่นและมั่นใจ ส่งผลให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นเกาะในการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเองที่เกิดจากครอบครัว (นวลศิริ เปาโรหิตย์, (มปป.) 2 .การแก้ไขและบำบัดด้วยสังคม เช่น โครงการเข้าวัดปฏิบัติธรรมของเทศบาลตำบลโนนสูง 3. การแก้ไขและบำบัดด้วยการเรียนรู้ การมีส่งเสริมโน้มน้าวให้เยาวชนได้แสดงออกในทางที่ถูกต้อง การอบรมคุณธรรมจริยธรรมจากพระสอนศีลธรรมหรือครูสังคมศึกษาในโรงเรียนต้อง

เป็นตัวอย่างหรือแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน มีพระธรรมทูตเพื่อเผยแผ่สั่งสอนประชาชน และเยาวชน เข้าร่วมกิจกรรมบรรพชาสามเณร บวชชีพราหมณ์ เพื่อลดการกระทำผิดซ้ำในโรงเรียน ตรงกับ **ณภัสสร บุญเพ็ง** ว่า การกระทำผิดของเยาวชนที่มีสาเหตุจากโรงเรียน ที่เป็นสถานที่ที่ส่งผลต่อพฤติกรรม เยาวชนจะดีหรือไม่ดี ครูหรือโรงเรียนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการช่วยโน้มน้าวให้เยาวชนมี พฤติกรรมที่ดีขึ้น 4. การแก้ไขและบำบัดด้วยมิตร หลักพุทธธรรมภูมิคุ้มกันเยาวชนจากยาเสพติดเช่น ทิศ 6 หลักคัมภีร์ และหลักปัญญา โดยให้เยาวชนเข้าโครงการพัฒนาชีวิตเยาวชนตำบลโนนสูง เพื่อมิ ให้เยาวชนกลับไปติดซ้ำอีก จึงส่งผลให้การติดยาเสพติดของชุมชนลดลงอีกทั้งยังช่วยเหลือแก่ ผู้กระทำผิดซ้ำ สอดคล้องกับ **ณภัสสร บุญเพ็ง** ด้วยว่า การชี้แนะเยาวชนเพื่อให้เยาวชนมีความรู้และ ความเข้าใจในการเลือกคบเพื่อนว่าเพื่อนเช่นไรคือเพื่อนที่ควรคบ เพื่อนเช่นไรไม่ควรคบตลอดจนการ สร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้เยาวชนเกิดการพัฒนาไปสู่การสร้างความสำเร็จ การคบเพื่อนจึงเป็น สิ่งที่สำคัญและมีผลต่อความเจริญก้าวหน้าหรือความเสื่อมของชีวิตอย่างมาก (ณภัสสร บุญเพ็ง, 2549) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีวิธีการแนะนำส่งเสริมการทำความดีโดยเริ่มที่ พ่อแม่เป็นบุคคลต้องมี เวลาให้คำปรึกษาชี้แนะความเข้าใจความรักความอบอุ่นแก่เยาวชนได้ดีที่สุด เป็นการให้คำปรึกษา เป็นระยะ ๆ สร้างความใกล้ชิด เยาวชนจะรู้สึกได้ว่าตนเองมีที่พึ่ง ในขณะที่เดียวกันเยาวชนจะได้ความรู้ ต่าง ๆ เกี่ยวกับความรู้ทางสังคมในการปรับตัวและพร้อมใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเข้มแข็ง และนำ หลักธรรมเป็นแนวทางปฏิบัติไม่ให้เกิดกลับไปติดยาเสพติดซ้ำอีก

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต้องมีนโยบายที่เด่นชัด ใน เรื่องการกระทำผิดซ้ำของเยาวชนติดยาเสพติด ในการมีเป้าประสงค์ จุดมุ่งหมายที่จะลดปัญหา ดังกล่าวให้ลดลงไปในสังคมปัจจุบัน ทั้งในส่วนของกรอบมบุคคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ให้มี ความรู้ แต่เป็นองค์การทางการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและเยาวชนที่กำลังศึกษาใน แต่ละโรงเรียน ได้สอดส่อง เฝ้าระวัง ร่วมกันแก้ไขปัญหาและไม่ทอดทิ้งธุระกับปัญหาเหล่านี้ โดยเฉพาะบทบาททางสังคม ที่ผู้ปกครองควรตระหนักถึงปัญหา เอาใส่ใจบุตรหลานมอบความรัก เมตตา ความอบอุ่นอย่างถูกต้องและเข้าใจ รู้ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา โดยมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่ เข้าถึงพื้นที่ชุมชนและช่วยเหลืออย่างทันท่วงที เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้ปกครองและเยาวชนผู้เสี่ยงมี พฤติกรรมติดยาเสพติด และไม่ไปกระทำผิดซ้ำอีก ทั้งนี้การบำบัดเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหา โดยเฉพาะการบำบัดทางจิตใจโดยพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญที่น้อมนำเอาหลักพุทธธรรมเป็นยารักษาใจ ในการแก้ปัญหาหรือลดปัญหาติดยาเสพติดของเยาวชนไม่ให้ไปกระทำผิดหรือกระทำผิดซ้ำที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด เยาวชนมีความรู้อย่างถ่องแท้เกี่ยวกับยาเสพติดและน้อมนำเอาหลักธรรมจากการสมัครใจ เข้ารับการอบรมและปฏิบัติธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การคัมภีร์ การรู้จักวางตัวใน สังคมกับบุคคลแวดล้อมของเยาวชน ใน หลักทิศ 6 เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำได้ อีก

7.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรจะมีการวิจัยเกี่ยวกับ โพรแกรมการแก้ไข การฟื้นฟู การบำบัด สมรรถภาพเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิดซ้ำของเยาวชนผู้ติดยาเสพติด ทั้งการส่งเสริมกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การศึกษา ที่เชื่อมโยงเครือข่ายของภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน การแก้ปัญหาเยาวชนติดยาเสพติดให้เกิดประโยชน์แก่เยาวชนมากที่สุด

2) ควรศึกษารูปแบบการป้องกันหรือการแก้ปัญหาการกระทำผิดซ้ำที่เกี่ยวข้องกับฐานความผิดของเยาวชนผู้ติดยาเสพติดและการช่วยเหลือติดตามผล หรือให้อาชีพเพื่อเลี้ยงตัวได้หลังพ้นโทษ

8. เอกสารอ้างอิง

ณภััสสร บุญเพ็ง (2549). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานยุติธรรม). สังกศคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นวลศิริ เปาโรหิตย์, (มปป.). *จิตวิทยาชีวิตครอบครัว*, กรุงเทพมหานคร : มปป.

นิพันธ์ จำเนียรพันธุ์. (2551). *แนวทางการแก้ไขการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีเสพยาบ้า : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

มนตรี บุณนาค. (2544). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการกระทำผิดเรื่องยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง*. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิชัย ต้นศิริ. (2551). *วัฒนธรรมพลเมือง*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันนโยบายศึกษา.

สมบุญ มาศประมุท. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง : ศึกษากรณีเรือนจำกลางบางขวาง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุวรรณ ใจคลองแคล้ว. (2546). *สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังเรือนจำพิเศษธนบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2556). *ชัยชนะยาเสพติด เพื่อแผ่นดิน*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม.

สำนักงานเทศบาลตำบลโนนสูง ตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ. (2552). *เอกสารโครงการพัฒนาคุณภาพและทักษะชีวิตเยาวชนตำบลโนนสูง*. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดศรีสะเกษ ปีงบประมาณ 2552 .

สำนักงานเทศบาลตำบลโนนสูง ตำบลโนนสูง อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ. (2553) เอกสารภาพ
กิจกรรมการจัดตั้งและดำเนินกิจกรรม ศูนย์พัฒนาครอบครัวไทยในชุมชนตำบลโนนสูง.
สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดศรีสะเกษ ปีงบประมาณ 2553.